

RUDNIK

Veoma malo mjesto, novoga je podrijetla. ali veoma pogodna polazna tačka za uspon na planinu Rudnik. U povijesti se Rudnik spominje već u 2 vijeku po Hr. U srednjem vijeku doseglo je ondje rudarstvo visok stepen razvitka, ali Turci došavši amo, razoriše rudnik i naselje. U početku 18 vijeka osvoji prince Eugen Savojski Rudnik s tvrđavom, ali ga zadržao tek do 1739 g. Turci, a među njima i zloglasni zulumčar, bosanski kapetan Mehmed, stanovahu u tvrđavi čineći velike zulume narodu u okolici, tako da se sva raselila. God. 1804 Karadorde osvoji Rudnik i zadržao ga u svojoj vlasti do 1813 g. Rudnik s okolicom može se smatrati srcem i žarištem srpskih bojeva za oslobodenje, jer su se u ono doba svi znatniji događaji zbivali ondje.

Planina Rudnik, kao što joj i ime kazuje, obiluje različitim rudama, kao galenitom sa srebrom, halkopiritom sa srebrom, mispikelom sa zlatom i srebrom i olovnom rudom. Planina Rudnik je najviša i najznačajnija planina u cijeloj Šumadiji i u Dunavskoj banovini, a izvorište je najvećih šumadijskih rijeka. Najviši su vrhovi Rudnika: Veliki Šturac 1169, Mali Šturac 1159 m i Bijelo Polje 1099 m. Viši su dijelovi planine obrasli starom hrastovom šumom, a padine su obrađene.

Na podnožju Maloga Šturca stoje razvaline Rudničke tvrđave, koju su gradili Bizantinci, a poslije su je Srbi dograđivali i preuđevali. Oko tvrđave su ostaci naselja i turske varoši. Nedaleko je ruševina crkve Mise, koju su vjerovatno podigli rudari Sasi. Oko nje se razabiraju tragovi kuća i kaldrme ondašnjega saskog naselja i poneko zapušteno rudničko okno. Malo dalje, u divnoj šumi starih džinovskih hrastova, izvire rijeka Jasenica, koja u silovitim mlazovima izbija iz gorostasnih stijena, obraslih mahovinom.

Od mjesta Rudnika vodi sjeverozapadno kolski put do pod brdo Ostrovicu (800 m), čiji se kupast i stjenovit vrh izdiže iz lanca humaka. Sa brda je lijep vidik. Na Ostrovici su ruševine istoimenoga grada, starinskog podrijetla, a njegov osnivač narod pripisuje »Prokletoj Jerini«. Ostrovicu je vjerovatno 1454 g. osvojio sultan Murat II i razorio je. Na južnim padinama Rudnika je selo Gornje Crnuće s kućom u kojoj je živio knez Miloš Obrenović u zbijegu. poslije tragično završena Karadordeva ustanka. U istoj je dolini, nešto istočno. Manastir Vračevšnica, koji je 1431 g. podigao veliki čelnik despota Đurđa Brankovića, Radić Postupović, u narodnoj pjesmi zvani »Oblačić Rade«. Tu je Karadorde 1812 g. držao Narodnu skupštinu. Knez Miloš je obnovio crkvu u iskonskom obliku i podigao manastirske konake. U crkvi su zanimljive starinske freske. U njoj su sahranjeni: arhimandrit Me-